« Я СТВОРЮЮ»

Творча робота

На честь Устима Кармалюка село Фернатія у Балтському районі Одеської області в 1946 році було перейменоване в село Кармалюківка, а село Головчинці у Жмеринському районі Вінницької області в 1955 році стало називатися Кармалюкове.

— Чи погоджуєтесь ви, що ім'ям Устима Кармалюка варто називати географічні об'єкти, зокрема міста або селища? Свою думку доведіть, висловивши аргументи у формі мінітвору.

IV. Підсумок уроку

Рефлексія.

— Оберіть явище природи, яке характеризує ваш внутрішній стан.

Список використаної літератури

1. Українські народні пісні. — К.: Дніпро, 1987.
2. Хрестоматія з української літератури. — К.: Генеза, 2013.
3. Жулинський М. Історія української літератури. — К.: Либідь, 1987.
4. Коваленко Л. Устим Кармалюк — народний герой України // Українська мова і література в школі. — 2011.
5. Електронні освітні ресурси з української літератури (навчальні платформи, онлайн-хрестоматії).

Номінація «Розробка уроку української літератури для 5–9 класів НУШ»

Світлана Пришляк,
учитель української мови та літератури,
старший учитель, спеціаліст вищої категорії,
Великоберезовицький ліцей
Тернопільської області

Кожен має шанс розправити крила

Урок за повістю Оксани Радушинської «Метелики в крижаних кружальцях» (8 клас)

УДК 373.5.016:821.09.161.2»19/20»(092)РАДУШИНСЬКА
https://doi.org/10.33989/3083-6387.2026.3.371508

Тема: «Внутрішня боротьба, наполегливість і стійкість головної героїні Ярини як шлях до перемоги».

© Світлана Пришляк, 2026

Форма уроку: конференція-дискусія.

Тип уроку: урок аналізу художнього твору з елементами критичного мислення.

Ключові компетентності:

- спілкування державною мовою;
- уміння вчитися впродовж життя;
- соціальна і громадянська компетентності;
- емоційно-етична компетентність;
- ініціативність і підприємливість;
- критичне та системне мислення.

Наскрізні уміння:

- висловлювати власну думку й аргументувати її;
- працювати в групі;
- аналізувати вчинки персонажів;
- співпереживати, формувати емоційний інтелект.

Педагогічний акцент (НУШ)
- дитиноцентризм;
- партнерство;
- безпечне середовище;
- навчання через діалог;
- зв'язок з життям учнів.

Мета уроку:
Навчальна:
- проаналізувати образ Ярини;
- з'ясувати, як внутрішня боротьба, наполегливість і стійкість допомагають героїні долати труднощі;
- формувати вміння дискусійного обговорення.

Розвивальна:
- розвивати критичне мислення, навички публічного виступу;
- вміння слухати й поважати іншу думку.

Виховна:
- виховувати силу духу, віру в себе;
- формувати толерантне ставлення до людей з особливими життєвими обставинами.

Необхідне обладнання:
- текст повісті;
- друкований роздатковий матеріал;
- стікери;
- бейджі з вказаною групою у дискусії;
- цитати з твору.

ХІД УРОКУ

I. Емоційне налаштування (2 хв)
Вправа «Коло сили».
Учитель пропонує учням закінчити фразу:
«Сильна людина — це та, яка…»

(Коротке обговорення, підведення до теми внутрішньої сили Ярини).

II. Оголошення теми та очікуваних результатів (3 хв.).
Учитель. Сьогодні ми не просто аналізуватимемо твір, а станемо учасниками літературної конференції, де кожен — дослідник, експерт і співрозмовник.

Учні формулюють очікування від уроку (запис на стікерах).

III. Організація конференції-дискусії (5 хв.).
Учні об'єднуються в групи-ролі:
- Літературознавці;
- Психологи;
- Соціологи;
- Біографи героїні;
- Модератори дискусії.

Кожна група отримує проблемне питання.

IV. Основна частина — конференція (25 хв.).
Виступ груп (по 3—4 хв.).
1. Літературознавці.
- Ярина як центральний образ повісті.
- Символіка назви «метелики в крижаних кружальцях».
- Художні засоби, що підкреслюють внутрішню боротьбу.

2. Психологи.
- Внутрішні страхи Ярини.
- Як героїня долає біль, відчай, зневіру.
- Самомотивація як шлях до перемоги.

3. Соціологи.
- Ставлення суспільства до Ярини.
- Проблема прийняття «інакшості».
- Підтримка й байдужість оточення.

4. Біографи героїні.
- Життєві випробування Ярини.
- Її маленькі й великі перемоги.
- Чи змінилася Ярина наприкінці твору?

V. Дискусія (10 хв.).
Дискусійна вправа «Компас думок».
Кожен учень отримує зображення компаса (північ, південь, схід, захід).

Учитель. Кожна сторона компаса — це певний погляд на проблему. Я називатиму питання і сторону компаса. Ви знаходите однокласників із цією стороною, об'єднуєтеся в мікрогрупи та обговорюєте питання.

Учні Великоберезовицького ліцею Тернопільської області

Зміст сторін компаса
ПІВНІЧ — «Факти й тести»
• Що прямо сказано в тексті?
• Які події підтверджують силу Ярини?
• Які вчинки героїні є переломними?
ПІВДЕНЬ — «почуття й емоції»
• Що відчуває Ярина в критичних ситуаціях?
• Які емоції викликає образ Ярини у вас?
• У яких моментах героїні найважче?
СХІД — «причини й мотиви»
• Чому Ярина не здається?
• Що допомагає їй рухатися вперед?
• Які внутрішні ресурси має героїня?
ЗАХІД — «оцінка й життєві уроки»
• Чи можна назвати шлях Ярини шляхом перемоги?
• Чого сучасні підлітки можуть у неї навчитися?
• Як історія Ярини пов'язана з нашим життям?

Хід вправи.
Учитель називає питання і сторону компаса.
Учні швидко знаходять свою сторону серед класу.
Обговорення в групі — 2—3 хвилини.
Від кожної групи — коротка відповідь (30—40 секунд).
Учитель підсумовує, показуючи, що кожна позиція доповнює інші.
Приклади проблемних питань:
• Чи можна вважати внутрішню боротьбу Ярини головною силою її перемоги? (Північ → факти з тексту)
• Чи має Ярина право на слабкість? (Південь → емоційний аспект)
• Що важливіше: підтримка інших чи віра в себе? (Схід → причини й мотивація)
• Чи є шлях Ярини прикладом для сучасного підлітка? (Захід → оцінка й життєві уроки)

VI. Рефлексія (5 хв.).
Вправа «Метелик моєї сили».

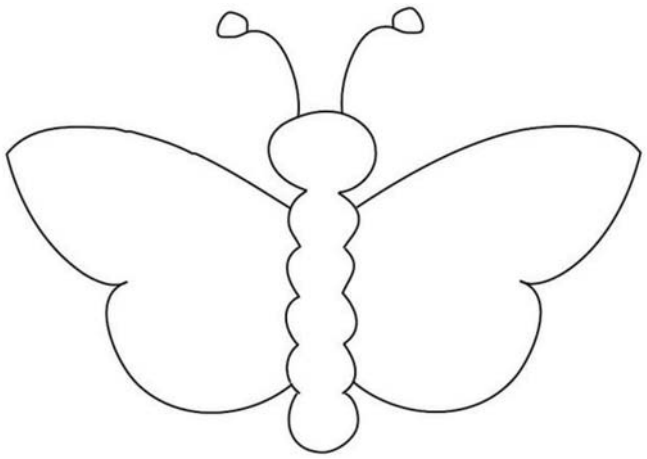
Хід вправи:
1. Налаштування (слово вчителя).
У повісті метелик — це символ крихкості, але водночас і сили. Метелик може бути замерзлим у крижаному кружальці, але навіть тоді він зберігає потенціал до життя. Зараз кожен із вас створить метелика своєї внутрішньої сили.

Учні Великоберезовицького ліцею Тернопільської області

2. Індивідуальна робота.

Учні отримують шаблон метелика, який має умовно поділені частини (крила).

Учитель дає інструкцію, наголосивши: «Те, що ви напишете, залишається вашим. Ділитися — тільки за бажанням».

- *Ліве крило* — напиши або намалюй: яку внутрішню боротьбу тобі інколи доводиться долати (страх, невпевненість, втома, сумнів тощо).
- *Праве крило* — напиши: яка твоя сила допомагає рухатися вперед (наполегливість, підтримка близьких, віра в себе, мрія).
- *Тіло метелика* — слово або символ, що асоціюється з твоєю перемогою.

3. Добровільне озвучення (парна або групова взаємодія).

Кілька учнів (за бажанням) зачитують або коротко коментують:

— що стало їхньою внутрішньою боротьбою;

— яка сила допомагає її долати.

Можна запропонувати формат:

«Поділись із сусідом» або «Одне речення про мого метелика».

4. Узагальнення (педагогічний підсумок). Як і Ярина, кожен із нас має свої «крижані кружальця» — обставини, що стримують. Але саме внутрішня сила, наполегливість і стійкість допомагають нам розправити крила.

VII. Оцінювання (НУШ).

Формувальне оцінювання:

- активність у дискусії;
- аргументованість думок;
- уміння слухати інших;
- робота в групі.

VIII. Домашнє завдання (на вибір).

1. Написати есе: «Моя внутрішня боротьба і мій шлях до перемоги».
2. Створити лист підтримки Ярині.
3. Підготувати мотиваційну цитату від імені Ярини.